

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК ЗА VIII КЛАС (ВТОРИ ЧУЖД ЕЗИК)

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ

Владеенето на чужди езици е от първостепенна важност в днешно време, когато новите реалности в Европа и света извеждат на преден план необходимостта от създаване на високообразовани членове на гражданското общество. От тях се изисква те да могат да се развиват самостоятелно, да прилагат знанията и уменията си в мултикултурна среда, както и да работят ефективно в екип, съобразно с установените международни стандарти. Реализацията на младите хора през новия век е свързана с владеенето на поне два чужди езика.

Навлизането на информационните технологии във всички сфери на живота утвърди английския език като международен. Наличието на англоезични телевизионни и радио програми, електронни игри и интернет допълнително засилва мотивацията на учениците за усвояване на английски език като средство за комуникация, информация и развлечение.

Главната цел на учебните програми по чужд език е да очертаят насоките на обучението по чужд език за съответния клас на основната и средната образователна степен. Програмата по чужд език спомага за цялостното развитие на учениците, за обогатяване на общата им култура и изграждане на уместни модели на социално поведение в ситуации на межкултурно общуване.

Настоящата програма е предназначена за учениците от **осми** клас на основната образователна степен в българското училище, които са изучавали друг чужд език в предходните класове. Конкретната ѝ цел е да гарантира изграждане на комуникативните умения в ПРОГИМНАЗИАЛНИЯ ЕТАП, според Държавните образователни изисквания за учебно съдържание за втори чужд език. Програмата е съставена за минималния годишен брой часове по втори чужд език, посочен в учебния план, и е съобразена с психологическата и социална характеристика на учениците от тази възрастова група.

Обучението по английски, като втори чужд език, е тясно свързано с обучението по български и първия чужд език. Комуникативните умения и стратегии, изградени на родния и първия чужд език, служат за опора в учебния процес. Друга важна опора са междупредметните връзки, които позволяват на учениците да се развиват комплексно, като разширяват общата си езикова култура чрез интегриране на придобитите специални знания и умения.

II. ЦЕЛИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Настоящата учебна програма свързва тясноезиковите задачи в обучението по английски език през прогимназиалния етап с общата образователна цел за формиране на личността на ученика в контекста на родния език и култура. Придобиването на езикови знания и умения по английски език, както и създаването на необходимите навици и стратегии на учене ще спомогне учениците да:

- разширят и задълбочават знанията и уменията, придобити в предходните класове;
- разширят и задълбочат комуникативните си умения, осигуряващи самостоятелно общуване по познати теми;
- обогатят знанията си за чужди култури и народи и да придобият интерес и умения за събиране на културна информация за тези страни;
- задълбочат знанията си за граматичната система на английския език;
- развият умения от по-общ характер - анализ, синтез, асоциативно мислене и др., които да използват за връзки между английския език и останалите учебни предмети;
- развият чувство на толерантност при осъзнаване на непознатото и различното;
- изградят поведенчески и компенсаторни стратегии при общуване в конкретни ситуации. Структурата на програмата дава възможност на учители, родители и автори да се ориентират лесно в учебното съдържание и очакваните резултати. Тя позволява постигнатите резултати да се оценяват обективно според зададените образователни стандарти за учебно съдържание по чужди езици и конкретизирани в нея. За улеснение, учебната програма е представена в табличен вид.

Програмата конкретизира резултатите, които се очаква учениците да постигнат в края на осми клас по всяко едно от четирите основни умения, като се определят основните тематични области и конкретни теми към тях, чрез които те ще бъдат постигнати.

Програмата представя функционално граматичните категории, контекста, в който те ще се изучават и дейностите, чрез които учениците ще постигнат очакваните резултати.

Важно място се отделя и на интегрирането на обучението по английски език в общата образователна и учебно-възпитателна училищна програма и осъществяването на връзките между предметите, в това число и на изучавания до момента първи чужд език. Изучаването на английски език не само ползва знания и умения от други учебни предмети, но от своя страна ги подпомага и обогатява, а също така създава условия за формиране на стабилна ценностна система и адекватно социално поведение.

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ			IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ		
Ядра на учебно съдържание	Очаквани резултати по равнище учебна програма	Очаквани резултати по теми	Граматично-функционални категории	Контекст и дейности	Междупредметни връзки
<p>С</p> <p>Л</p> <p>У</p> <p>Ш</p> <p>А</p> <p>Н</p> <p>Е</p>	<p>Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разбира въпроси, инструкции, обяснения и съобщения на учителя, съобразени с неговото езиковото равнище, както и репликите на своите съученици. • разбира <i>общия смисъл</i> на по-дълги (монологични и диалогични) текстове от различни жанрове, свързани с ежедневието или с изучаваните теми, когато се говори ясно и със стандартно произношение. • разбира основни <i>подробности</i> от по-дълги несложни (монологични и диалогични) текстове на позната тематика на запис, като използва езикова догадка за отгатване значението на непознатите думи. • извлича <i>конкретна информация</i> от кратки обяви, реклами и съобщения от оригинален източник на ограничен кръг теми от всекидневието или от личен интерес. • разбира и извлича информация от текстове, когато се говори ясно, с нормално темпо и със стандартно произношение. 	<p>Учениците трябва да разширят и придобият понятийни, езикови и социокултурни знания и речевни умения в следните тематични области, които да използват в учебна обстановка и при реално общуване:</p> <p>Тематични области</p> <p>МОЯТ СВЯТ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Още за моя свят • Моята външност <p>СВЕТЪТ ОКОЛО МЕН</p> <ul style="list-style-type: none"> • България и светът • По широкия свят • Сред природата (грижа за природата) • Културни развлечения • В света на техниката • Забележителни открития 	<p>Учениците трябва да усвоят следните езикови знания и речевни умения:</p> <p>ФОНЕТИКО-ФОНОЛОГИЧНИ</p> <ul style="list-style-type: none"> • фонологични модели и основни правила • фразово ударение • интонационни модели <p>ГРАМАТИЧЕСКИ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Местоимения <p>Неопределителни Some, any One, ones</p> <ul style="list-style-type: none"> • Съществително име <p>Вид и число Членуване Определители на съществителното Количествено определяне (few, little); (thousands of ...)</p>	<p>Във връзка с общите и конкретни учебни цели учениците трябва да усвояват чуждия език:</p> <ul style="list-style-type: none"> • в приятна и ведра обстановка, сред многообразие от автентични образци на стандартна английска реч. • чрез смислени интерактивни комуникативни дейности, в съответствие с конкретните интереси и възможности на всеки. • чрез творчески задачи или решаване на проблеми, които стимулират към откривателство, логическо мислене, самостоятелно вземане на решения и осъществяване на връзки с изученото по други предмети. 	<p>Връзката с другите културнообразователни области, включени в учебната програма, е постоянна и се осъществява чрез:</p> <p>а) заимстване на теми от други предметни области; б) заимстване на умения и стратегии за учене, развивани по-задълбочено в други културно-образователни области.</p> <p>Междупредметни връзки в областта на УМЕНИЯТА:</p> <p>Български език и литература</p> <ul style="list-style-type: none"> • разказ по картини • съчинение-описание • ползване на международна лексика • разпознаване на различни жанрове

<p>Ч Е Т Е Н Е</p>	<ul style="list-style-type: none"> • разбира указанията и обясненията в учебника почти без затруднения • разбира <i>общия смисъл</i> и важни подробности от по-дълги, жанрово разнообразни текстове на познати, подходящи за възрастта теми, като използва езикова догадка за откриване значението на непознатите думи. • разбира <i>общия смисъл</i> на много кратки текстове от <i>оригинални</i> списания, вестници и справочници на познати и подходящи за тази възраст теми, които са написани на стандартен език и не включват сложни изрази или специализирана лексика. • открива и сравнява социкултурна информация, подходяща за тази възраст, в несложни текстове за познати неща от света. • ползва почти без затруднения основни стратегии за разбиране при четене, напр. езикова догадка, ключови думи, антоними и интернационална лексика. 	<p>СВЕТЪТ ВЪТРЕ В МЕН</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моето здраве • Чувства и настроения • Цели и ценности <p>СВЕТЪТ НА МОЕТО ВЪОБРАЖЕНИЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Митове и легенди • Неразгадани тайни <p>Понятийни категории</p> <ul style="list-style-type: none"> • пространство и ориентация • местоположение и движение • предмет и действие • количество и качество • определеност – неопределеност • отрицание • процес и състояние • степен • възможност • необходимост • вероятност • специфичност и универсалност 	<ul style="list-style-type: none"> • Прилагателно име Качествени прилагателни Сравнение – (as ... as) • Числително име Бройни 100–1000 Редни • Глагол Модални: CAN, MUST, MAY; COULD, WOULD – (функционално – учтивост) (заместители) HAVE TO, BE ABLE TO Спомагателни глаголи: DO, HAVE Граматически модели на глагола • <i>Време</i> Минало продължително Сегашно перфектно (II) • Наречие Начин Време Сравнение Вероятност 	<ul style="list-style-type: none"> • чрез разнообразни дейности, които предразполагат към пренасяне на положителен опит, знания и умения, създадени при обучението по роден и първи чужд език. • чрез дейности, които спомагат за осъзнаване на системата на езика, осмисляне и организиране на усвоените знания, изграждане на трайни навици за учене и общуване. • чрез дейности, които насърчават използването на нови технологии – мултимедийни продукти, видео, компютър и интернет. • като работят самостоятелно и в екип в дух на толерантност и отвореност към новото и непознатото. • като периодично преговарят учебния материал и изпробват усвоените знания в нови ситуации или за задоволяване на собствени комуникативни цели. 	<p>Математика</p> <ul style="list-style-type: none"> • представяне на данни в таблица • групиране по определен признак • еднаквост и симетрия <p>Човекът и обществото География</p> <ul style="list-style-type: none"> • географско познание за света • Земята в Слънчевата система • природата на моя роден край • защита на природата <p>История</p> <ul style="list-style-type: none"> • Търсене на нови светове • Легенди <p>Човекът и природата</p> <ul style="list-style-type: none"> • многообразие на животните • здравни познания и хигиена
--	---	--	--	---	--

<p>Г О В О Р Е Н Е</p>	<ul style="list-style-type: none"> • задава и отговаря без затруднения на конкретни и ясно формулирани въпроси, изпълнява и дава кратки инструкции и обяснения за направяне на нещо по теми от ежедневието или изучавания материал. • води кратък разговор на познати теми, като търси и дава информация, говори за хора, неща и събития, описва преживявания от миналото и настоящето, представя планове за бъдещето, изразява предположения и хипотези. • разказва за минали и настоящи случки и събития, свързани с лични преживявания или изучавани теми. • води кратък личен разговор по телефона на теми от ежедневието. • изразява без затруднение основни комуникативни функции по изучаваните теми • използва без затруднение ограничен кръг комуникативни стратегии за преодоляване на комуникативни проблеми при общуването, включително жестове и мимики. • използва за общуване несложни езикови изрази и заучени готови фрази с произношение и интонация, близки до представените образци. • прилага основни правила на общуване, в съответствие с представените образци. 	<p>Социокултурни знания</p> <ul style="list-style-type: none"> • Социокултурното съдържание се определя най-общо от изучаваната тематика, като учениците трябва да се запознаят с някои характерни особености на свои връстници в други страни, свързани с: • Географско разположение • Климатични условия, сезони в различни краища на света • Образование • Социални отношения • Културни паметници • Творчество на други народи <p>Сфери на социално взаимодействие</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учениците трябва да се научат да реагират адекватно в различна обстановка и ситуации на общуване (в клас и извън клас) и да са способни да изпълняват различни социални роли в общуването: • събеседник в разговор с учител, съученици и 	<ul style="list-style-type: none"> • Предлози <p>посока период</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изречение <p>Просто изречение: – словоред – положително и отрицателно – въпросително и кратки отговори Синтактични модели Сложно-подчинително изречение (допълнение – THAT-CLAUSE) за време за причина Словоред на сложното изречение</p> <ul style="list-style-type: none"> • ЛЕКСИКА 400 (минимум) лексикални единици за активна употреба; лексикални полета • Правопис Фонемно-графемни съответствия Правописни правила 	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да се докоснат до оригинални източници на английска реч (чрез слушане и четене). • да разширяват стратегиите си за усвояване и общуване на английски език, като пренасят основни навици за учене и общуване от обучението по роден или първи чужд език, или от други области на знанието. • да използват с охота придобитите знания по езика за реално общуване за задоволяване на собствени комуникативни цели. • да използват езика за самостоятелна работа в съответствие с личните им интереси и възможности, напр. за водене на дневник, търсене на информация в интернет и пр., като преговарят задълбочено материала, усвоен през предходните години на 	<p>Музика</p> <ul style="list-style-type: none"> • музикална култура • творчески личности <p>Междупредметни връзки в областта на ЗНАНИЯТА:</p> <p>Български език и литература</p> <ul style="list-style-type: none"> • видове изречения по цел на изказване • словоред на простото и сложното изречение • приказки, басни, анекдоти • синоними и антоними <p>Математика</p> <ul style="list-style-type: none"> • геометрични фигури • графики • таблици
--	---	---	---	--	--

<p>П</p> <p>И</p> <p>С</p> <p>А</p> <p>Н</p> <p>Е</p>	<ul style="list-style-type: none"> • пише несложен разказ по картина, включително и описания на неща, хора, животни и местности. • пише кратки обяви, покани, съобщения за предстоящи или минали събития, свързани с личния или училищния живот. • пише писма и кратки съчинения на теми, свързани с личния живот или от личен интерес. • използва в своите писмени текстове изучавана лексика, несложни езикови конструкции и типови фрази с правопис и пунктуация, близки до нормите на чуждия език. 	<p>връстници от други страни</p> <ul style="list-style-type: none"> • събеседник в разговор на неучебни теми • разказвач <p>Комуникативни стратегии</p> <ul style="list-style-type: none"> • Важно е учениците да се научат правилно да прилагат различни компесаторни стратегии при общуването, като: <ul style="list-style-type: none"> • международна лексика • неезикови опори • прости форми на езикова догадка • помощ от други участници в общуването. 	<p>РЕЧЕВИ УМЕНИЯ</p> <p>В рамките на своите знания, ученикът трябва да умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • иска и дава информация, предмет и услуга • иска, дава, отказва разрешение • изразява учтива молба и благодарност • изразява съгласие и несъгласие • изразява желание • изразява задължение • съобщава конкретна ангажираност • описва и разказва случки • говори за резултата от минало събитие • изразява планове и намерения • забрана • резултат и следствие от действие • изразява аргументирано мнение • изразява вероятност и сигурност • разказва за свой опит и преживявания. 	<p>обучение по втори чужд език.</p> <ul style="list-style-type: none"> • да задоволят своята любознателност за други страни и култури и да сравняват с родната култура и да изграждат своята идентичност на фона на богатото разнообразие от езици и култури по света. • да ползват подходящи за тяхната възраст справочници и продукти на новите технологии. 	
---	--	--	--	---	--

V. СПЕЦИФИЧНИ ФОРМИ И МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА

Оценяването е ориентирано към положителните усилия на учениците да общуват чрез устна или писмена реч и към оценяване на постигнатите резултати в процеса на усвояването на знанията и уменията.

Оценяването трябва да създаде у учениците положителна нагласа към езика и висока вътрешна мотивация за усвояването му. Учениците трябва да възприемат оценяването като неизменна част от общия диалог между учител и ученик в процеса на ученето. Формите и методите на оценяване трябва да създават положителни преживявания у учениците. Те трябва да дадат възможност на ученика да покаже своите силни страни в усвоените знания и умения.

В осми клас учениците са вече критични и чувствителни както към своите резултати, така и към резултатите на своите съученици. Поради това трябва да се създадат условия за самооценка, взаимна оценка и обективна оценка в учебния процес.

Учениците трябва да имат възможност сами да проверяват резултатите си и да търсят и намират обяснение на своите грешки при изпълнението на конкретни задачи, като прочетат или прослушат отново текста или ги обсъдят със съучениците си.

Учителят наблюдава работата на учениците през целия срок на обучение и отбелязва постиженията им, за да може да даде оценка за развитието и напредъка на всеки ученик. За да поддържа висока положителна мотивация у учениците, учителят насърчава всеки макар и малък напредък при усвояването на чуждия език, като помага на учениците да възприемат своите успехи или грешки като процеси, които са изцяло в техния контрол и зависят единствено от техните усилия.

При *усвояването на новия езиков материал* акцентът е върху правилността на изказа. Грешките служат като обратна връзка за учителя: чрез тях той получава информация за това какви трудности учениците срещат при усвояването на езиковия материал. Като анализира причините за трудностите и породените от това езикови грешки, учителят разработва стратегии за тяхното преодоляване и избягване.

При *комуникативните задачи* акцентът е върху свободата и уместността на изказа. Учителят наблюдава в каква степен учениците използват уместно и с лекота усвоения материал. Учителят обръща внимание на грешките грешки, които нарушават общуването, като отново търси начини за тяхното преодоляване.

Годишната оценка се формира въз основа на *неформалното и формалното* оценяване през цялата учебна година. Тя трябва да отразява равнището на постигнатите комуникативни умения според ДООИ. Текущите резултати в процеса на учене са в основата на неформалното оценяване: изпълнение на поставените задачи в клас и за индивидуална работа, участие в диалози и групови задачи, изработването на проекти и др. Обективните тестове в края на всеки завършен етап от обучението – урочна единица, учебен срок, учебна година – от друга страна, съставят формалното оценяване на постиженията на учениците.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ПРОГРАМАТА

Обучението по английски като втори чужд език в осми клас следва утвърдените педагогическите принципи на комуникативните и когнитивните подходи. То е ориентирано към интересите на учениците и включва разнообразни, съдържателни учебни дейности, които спомагат за доизграждане на системата на изучавания език и усвояване на умения за адекватно межкултурно общуване. Учебната среда предлага разнообразни автентични образци на комуникативни и поведенчески модели, като активно се използват продукти на новите технологии. Всички умения се развиват интегрирано в контекст на богата, разностранна културна информация и чрез свързване на новите с наличните знания по езика, както и със знания и умения по родния и първия чужд език.

Целта на обучението през този период е да се разширяват и задълбочават знанията и уменията по езика от предходния период, като се вземат предвид вече изградените умения и навици за изучаване на чужд език, придобити от първия чужд език, както и по-високата степен на развитие на психологическите и социални характеристики на учениците.

Нараствалите възможности на учениците да вникват в по-сложни морални и социални категории, както и повишеният интерес към световната култура поставят специални изисквания към учебното съдържание и стратегиите на преподаване, което включва богата информация и представя разнообразни културни модели. Лекционните форми на преподаване са сведени до минимум, като се стимулира активно участие в разнообразни смислени дейности, способстващи за осъзнаване на реалната комуникативна значимост на изучаваните речеви модели и структури. Обучението по езика се организира така, че учениците да се чувстват спокойно и комфортно, а учебните дейности и задачи в клас да се доближават максимално до реални житейски модели и ситуации.

За развиването на *комуникативната компетентност* на учениците се създават подходящи условия за вникване в системата на езика, за осъзнаване на комуникативната стойност на изучаваните грама-

тични категории и изграждане на по-устойчиви правила на употреба. Уменията се развиват интегрирано, но се допуска изграждане на **частична компетентност**, т.е. развиване с предимство на уменията, от които учащите имат най-голяма потребност, напр. четене и говорене. За развиване на комуникативните умения на учениците се представят подходящи изразни средства за изразяване на основни комуникативни функции, които се илюстрират чрез подходящи комуникативни ситуации. Специално внимание се обръща на усвояването на основни компенсаторни стратегии за преодоляване на комуникативни проблеми, както и на развиването на умения за самоконтрол и самооценка на собствените постижения, които ще помогнат на учениците сами да разширяват познанията си по езика в области от личен интерес.

Когнитивните акценти в обучението налагат да се използват учебни задачи, които имат висока познавателна стойност, способстват за откриване на езикови правила и интегриране на изученото с наличните знания и умения за общуване на чужд език, развиват логическото мислене и насърчават прилагането на творчество и въображение при изпълнението им.

Темите се въвеждат чрез постепенно надграждане, разширяване и задълбочаване, за да се осигури възможност за затвърдяване на изучения материал. **Текстовете за четене и слушане** са жанрово разнообразни, представят езика на живата реч и имат висока познавателна стойност, съответстваща на интересите и интелектуалните възможности на учениците. Особено важно е те да запознават учениците с богатото културно многообразие в света. Новите лексикални и граматични единици се въвеждат в смислен контекст чрез дейности, които насочват учениците към самостоятелно откриване на значението и формата им.

Социокултурната информация е богата и разнообразна и способства за осъзнаване на хуманистичните идеали на нашето съвремие. Необходимо е въведената културна информация да предразполага към сравняване на родната и чуждата култура и утвърждаване на собствената идентичност и култура в условия на толерантност и уважение към другите, непознатите култури и народи.

Учебните дейности и задачи са забавни и разнообразни по формат, ситуирани са в реалистични комуникативни ситуации и дават възможност за откривателство и логическо разсъждение, както и за осъществяване на връзки с други предметни области. Добре е учениците да се насърчават да сравняват езика, който изучават, с родния и първия чужд език, за да се възползват от положителния пренос в областите на сходство и да се неутрализира отрицателният пренос при различия между езиковите системи.

При **преподаване** се спазва принципът за интегрирано развитие на всички умения. Преди въвеждането на новия материал е наложително да се направи основен преговор на материала от предходните класове, за да се запълнят пропуските в знанията на отделните ученици и максимално да се уеднакви входното равнище на класа. Във фазата на **ПРЕДСТАВЯНЕ** учениците слушат автентична английска реч и се ориентират в съответния контекст с помощта на подходящ нагледен материал. Фазата на **ЗАУЧАВАНЕ** обхваща широк кръг дейности, насочени към осъзнаване на функционално-комуникативната стойност на изучаваните модели. През крайната фаза – **ПРИЛАГАНЕТО**, се предлагат дейности, които дават възможност новият материал да се интегрира със знанията усвоени преди това. При развиване на частична компетентност избраните умения се развиват с предимство, без обаче да се игнорират напълно уменията, които не са обект на непосредствен интерес.

Обучението по втори чужд език е организирано така, че да се осигури необходимата приемственост с обучението по роден и първи чужд език, за да могат учениците спокойно и уверено да прилагат вече усвоените знания и умения за учене и общуване на чужд език. Учебните дейности предлагат възможност за балансирано разпределение на времето в клас за самостоятелна работа и работа по групи. Самостоятелната работа е важна за вникване в системата на езика и развиване на умения за самоконтрол и самооценка на собствените постижения. Работата по двойки и групи, от друга страна, допринася за развиване на умения за реално общуване. На този етап използването на родния език постепенно да намалява, като учениците се насърчават да общуват максимално на английски.

За повишаване на мотивацията се възлагат домашни задачи, които наблягат на практическата полза от изучавания английски език, например гледане на филми, четене на подходящи автентични материали, демонстриране на компютърни игри, търсене на информация в интернет и др.